

Trồng cà tím giống mới ở Đức Trọng

Thời gian gần đây, cà tím giống mới của Thái Lan, Violet King 252, (thường gọi là cà tím ruột xanh) cho năng suất cao, giá ổn định, được bà con nông dân ở thị trấn Liên Nghĩa, huyện Đức Trọng trồng khá phổ biến. Giống cà này có hình dáng rất bắt mắt, trái to, dài màu tím bóng, ruột màu xanh, ăn ngon, được khách hàng ưa chuộng, thị trường tiêu thụ chủ yếu là Tp.HCM, Đà Nẵng và Hà Nội.

Nhờ trồng loại cây này nhiều gia đình đã giàu lên, tiêu biểu là hộ gia đình anh **Bùi Đình Tuấn**, ở **Khu phố 4, thị trấn Liên Nghĩa, huyện Đức Trọng**. Anh Tuấn cho biết: Cà tím trồng trên nhiều loại đất, ruộng trồng bằng phẳng, thoát nước tốt. Đất được cày xới tơi xốp, làm sạch cỏ, lên luống cao hay thấp tùy thuộc vào vị trí đất, thông thường luống cao 20-25 cm. Nên phủ tấm màng ni lon để hạn chế cỏ dại, hao hụt phân bón và giảm lượng nước tưới. Năng suất cà trung bình đạt 80 tấn/ha, nếu chăm sóc tốt đạt 100 tấn/ha/năm, giá bán bình quân 3.500 đồng/kg, năm qua gia đình anh thu lãi được 600 triệu đồng từ 3 ha trồng cà.

Chị **Hồ Thị Xuân, thôn Nghĩa Hiệp, xã Liên Hiệp, huyện Đức Trọng** cũng cho biết: Cà tím dễ trồng trên đất được cày tơi xốp, bón vôi bổ sung để tăng độ pH lên 5,5-6,5, phơi ải đất từ 1-2 tuần để tiêu diệt một số sâu bệnh hại. Trước khi trồng phải bón lót từ 3-4 khối phân chuồng hoai mục (phân bò là tốt nhất), 50-100 kg lân/1.000 m². Phân bón lót được trải trên mặt luống, dùng cuốc xăm đều, sau đó phủ một lớp đất mỏng lên mặt luống, tiến hành phủ tấm ni lon và trồng cây. Sau khi trồng cần giữ độ ẩm cho cây, tuần đầu tưới 1-2 lần/ngày, sang tuần thứ hai tưới 1 lần/ngày. Mùa mưa phải đảm bảo thoát nước tốt, cần lên liếp cao để tránh ngập úng; tia bớt nhánh, lá già để tập trung dinh dưỡng cho cây.

Giống cà này rất sai nên cần cắm chồi, giăng dây ni lon cho cây không đổ ngã, trái không chạm đất, tạo được độ thông thoáng. Tùy theo mỗi vùng đất và điều kiện canh tác khác nhau mà bón phân cho hợp lý; không nên bón phân heo cho cà. Cà tím thích hợp với phân KCl và NPK 16-16-8; nếu đất tốt chỉ dùng P và K. Cà tím bình thường thu hoạch kéo dài từ 6-8 tháng, chăm sóc tốt cho thu hoạch cả năm, nên cần bón thúc sau 1-2 đợt thu hoạch.

Theo chị **Dương Thị Linh, ở đường Trần Phú, thị trấn Liên Nghĩa, huyện Đức Trọng**, gia đình chị trồng được 1,2 ha cà tím 252. Sau khi trồng khoảng 60-65 ngày là thu hoạch lứa đầu, thu hoạch rộ cứ 4 ngày hái 1 lần, mỗi lần hái khoảng 5 tấn/ngày, năng suất đạt từ 80-100 tấn/ha/năm với giá bán dao động từ 3.500-4.500 đ/kg. Gia đình chị sẽ tiếp tục mở rộng diện tích để trồng loại cây hiệu quả và năng suất cao này.

Nguồn: Báo Nông nghiệp Việt Nam

Bản tin

Khoa học Công nghệ phục vụ Nông nghiệp, Nông thôn

THÔNG TIN - PHỔ BIẾN KIẾN THỨC

Số 7/2011

Tình hình dịch bệnh trên cây cà chua

Hiện nay, tại huyện Đơn Dương và Đức Trọng, bệnh xoắn lá cà chua gây nhiễm trên diện tích 400 ha; bệnh mốc sương nhiễm trên diện tích 930 ha, trong đó có 44 ha bị nhiễm nặng, tỷ lệ hại từ 8,2 đến 60%; bệnh ruồi hại lá gây nhiễm trên diện tích 765 ha.

Khuyến cáo của ngành chức năng

Đối với bệnh xoắn lá virus hại cà chua: Cần sử dụng các giống cà chua chống chịu virus như VT3, FM20, FM 29, Kim cương đỏ. Ngoài ra cần phòng trừ các môi giới truyền bệnh như rầy, rệp, bọ phấn bằng các loại thuốc như **Actara 25WG; Confidor 100SL; Admire 50EC** ngay từ giai đoạn vườn ươm cho đến khi trồng ra ruộng sản xuất. Sử dụng riêng và vệ sinh thường xuyên các dụng cụ cắt tỉa cây bệnh và cây khỏe. Vệ sinh và thu gom tiêu hủy toàn bộ các tàn dư ngay sau khi thu hoạch.

Nguồn: Đài Phát thanh và Truyền hình Lâm Đồng

Bệnh lở mồm long móng và biện pháp phòng tránh

Bệnh lở mồm long móng (LMLM) gia súc là bệnh truyền nhiễm cấp tính, gây ra bởi 7 typ virus A, O, C, Asia1, SAT1, SAT2, SAT3 với hơn 60 phân typ. Ở Lâm Đồng đã xác định typ gây bệnh LMLM là O, A, C.

Động vật mắc bệnh LMLM là các loài móng guốc chẵn như: trâu, bò, heo, dê, cừu, hươu, nai,...

Bệnh lây lan nhanh qua tiếp xúc giữa động vật khỏe với động vật, sản phẩm động vật, thức ăn, nước uống, chất thải, dụng cụ, phương tiện vận chuyển,... có mang mầm bệnh; qua đường hô hấp; hoặc từ vùng này sang vùng khác, từ nước này sang nước khác qua biên giới theo đường vận chuyển động vật, sản phẩm động vật ở dạng tươi sống (thịt ướp đông, da, xương, sừng, móng, sữa,...).

Thời kỳ ủ bệnh thường từ 2-5 ngày, nhiều nhất là 21 ngày. Trong hai, ba ngày đầu, gia súc sốt cao trên 40°C, kém ăn hoặc bỏ ăn, miệng chảy nhiều nước bọt; bị viêm dạng mụn nước ở lợi, lưỡi, vòm mũi, vòm họng, kẽ móng, đầu vú. Khi mụn nước vỡ ra làm lở loét mồm và dễ làm long móng. Trường hợp nặng, gia súc bỏ ăn, nằm một chỗ, mất sữa. Ở các trại nuôi heo, thoát đầu heo con chết đột ngột, không rõ triệu chứng, sau đó phát hiện ra các vết loét ở móng chân và tuyến sữa của heo mẹ, đôi khi vết loét ở cả mũi heo.

Phòng bệnh

a) **Vệ sinh phòng bệnh:** cơ sở, hộ chăn nuôi phải thực hiện các biện pháp đảm bảo an toàn dịch bệnh, phòng dịch; thức ăn, nước uống đảm bảo tiêu chuẩn vệ sinh thú y; thường xuyên vệ sinh, quét dọn chuồng trại, tiêu độc khử trùng định kỳ 1-2 lần/tuần bằng các hóa chất như **Benkocid, Biocide, HanIodine, Crezin 5%, vôi bột,...**; chọn mua con giống khỏe mạnh, có nguồn gốc rõ ràng, được tiêm phòng vắc xin LMLM, phải nuôi cách ly theo dõi 3-4 tuần trước khi nhập đàn.

b) **Định kỳ tiêm phòng vắc xin LMLM** theo đúng quy trình, có thể tiêm bằng vắc xin đa giá phòng cả 3 typ virus O, A và Asia1, hoặc vắc xin đơn giá chỉ phòng typ virus O, A hoặc Asia1.

c) **Ngăn ngừa bệnh lây lan:** phát hiện sớm gia súc bị bệnh để cách ly và báo cáo ngay cho cán bộ thú y hoặc trưởng thôn. Xử lý kịp thời gia súc mắc bệnh (tiêu hủy toàn bộ gia súc mắc bệnh chết, bệnh khi còn ở diện hẹp và heo con theo mẹ bị mắc bệnh; điều trị, chăm sóc tích cực gia súc mắc bệnh, không giết mổ hoặc bán chạy gia súc ốm).

Chữa bệnh

Hiện nay, không có thuốc đặc hiệu để điều trị bệnh, mà chỉ chữa khỏi triệu chứng.

Việc chữa triệu chứng được thực hiện như sau:

- Tiêm hoặc cho uống thuốc hạ sốt và các thuốc để tăng sức đề kháng cho gia súc.
- Chữa trị triệu chứng làm cho vết thương nhanh lành và không gây các biến chứng nguy hiểm, nhiễm trùng kể phát làm chết gia súc: rửa mụn loét ở miệng và chân gia súc bằng nước muối, nước lá chát, chua như chanh, khế, chè,...; dùng **Xanh methylen, Iodin, thuốc tím, axit acetic,...** hoặc kháng sinh để bôi vào vết thương; sử dụng các loại kháng sinh có hoạt phổ rộng để tiêm hoặc cho uống để chống phụ nhiễm.
- Chăm sóc, nuôi dưỡng tốt súc vật bệnh, giảm thức ăn thô, cho ăn thức ăn mềm, dễ tiêu hóa, uống đủ nước.

BSTY Hoàng Huy Liệu - Chi cục Thú y Lâm Đồng

ĐIỂM THÔNG TIN KHCV PHỤC VỤ NÔNG NGHIỆP, NÔNG THÔN

Đặt tại UBND các xã và phòng Công thương các huyện, thành phố

Hiện nay, tại kho dữ liệu của Thư viện điện tử phục vụ nông nghiệp, nông thôn tỉnh Lâm Đồng có gần 50 tài liệu liên quan đến kỹ thuật trồng cây chuối. Bà con có nhu cầu cung cấp thông tin vui lòng liên hệ các điểm Thông tin KHCV phục vụ nông nghiệp, nông thôn đặt tại UBND các xã và phòng Công thương các huyện, thành phố.

- + Các giống chuối: chuối tiêu, chuối tây, chuối bom
- + Kỹ thuật trồng cây chuối tiêu (chuối tiêu lùn, chuối tiêu nhỡ, chuối tiêu cao)
- + Kỹ thuật trồng cây chuối tây, chuối ngổp, chuối ngự
- + Trồng cây trong trang trại: chuối và ca cao
- + Trồng cây cảnh: cây chuối pháo (tràng pháo, chuối Ấn Độ)
- + Biện pháp phòng trị côn trùng và nhện gây hại cây chuối
- + Sâu bệnh hại chuối. Sâu cuốn lá chuối
- + Kỹ thuật trồng chuối năng suất cao
- + Trồng, chăm sóc và phòng trừ sâu bệnh hại dứa, chuối, đu đủ
- + Kỹ thuật bảo quản chuối

Phòng trừ sâu bệnh hại chính trên chuối Laba

Chuối Laba là loại chuối đặc sản của vùng đất Lâm Đồng, tuy nhiên đối tượng cây trồng này vẫn chưa được bà con trồng chuối quan tâm đúng mức. Bà con chủ yếu trồng, chăm sóc theo kinh nghiệm và phương thức canh tác truyền thống, ít quan tâm đến các đối tượng sâu bệnh hại chuối. Do đó cây chuối ngày càng bị nhiều đối tượng sâu bệnh hại tấn công làm ảnh hưởng đến năng suất và chất lượng sản phẩm. Bản tin KHCHN phục vụ Nông thôn kỳ này xin cung cấp thông tin về sâu bệnh hại chính và biện pháp phòng trị trên cây chuối để bà con tham khảo.

1. Nhóm bệnh do vius: gồm các bệnh chùn đọt chuối, khảm lá chuối, sọc chuối. Bệnh có khả năng lây lan trực tiếp qua con giống và trung gian truyền bệnh như rầy mềm sống ở các bẹ lá chuối; tuyến trùng trong đất truyền virus từ cây này sang cây khác hoặc trong quá trình đánh tia con chuối, cắt lá chuối,... Nhóm bệnh này hiện không có thuốc trị, thời gian từ lúc cây bị nhiễm đến khi phát bệnh ra bên ngoài kéo dài 3-4 tháng. Cần đào bỏ cây và xử lý đất cẩn thận (đào hố chôn rồi rắc vôi, đem đốt bỏ,...), khi trồng lại phải rắc vôi xử lý trước 1 tháng.

Bệnh chùn đọt (Bunchy top virus): cây bị bệnh lá mọc chụm lại ở ngọn thân già, lá nhỏ, bìa bị vàng, mép lá uốn cong, cuống lá ngắn lại. Trên phiến lá có các sọc xanh lợt chạy song song với các gân phụ.

Bệnh khảm lá (Cucumber Mosai Vius - CMV): cây bị bệnh lá có sọc vàng từ ngoài bìa lá vào cuống lá, cây phát triển kém, cần đào bỏ và xử lý ngay để tránh lây nhiễm.

Phòng trừ: Trong trường hợp vườn chuối đã bị bệnh và đang có chiều hướng lây lan rộng, cần tiến hành ngay một số biện pháp sau:

- Tạo độ thông thoáng cho vườn chuối, cắt bỏ và thu gom các lá già để tiêu hủy, không ủ vào gốc.

- Đào bỏ các cây bị bệnh nặng, nhặt hết củ để tiêu hủy, đồng thời phun trừ rệp bằng các loại thuốc **Sherpa, Pyrinex, Fenbis, Sago super**. Phun ướt đều lá, thân và gốc cây chuối.

- Không sử dụng cây con ở vườn đã bị bệnh để làm giống.

- Nếu vườn bị bệnh nặng nên phá bỏ và trồng cây khác, sau 1 năm mới được trồng lại chuối.

2. Nhóm bệnh do vi khuẩn:

a. Bệnh đốm lá hay bệnh cháy lá: do nấm Sigatoka vàng (*Mycosphaerella musicola*) tạo những hình bầu dục có màu nâu viền vàng trên lá và nấm Sigatoka đen (*Mycosphaerella fijiensis*) tạo những đốm bệnh có màu sậm hơn ở mặt dưới lá. Bệnh phát triển mạnh vào những tháng mùa mưa và mùa có sương, ẩm ướt, bệnh nặng ảnh hưởng tới năng suất cây.

Biện pháp phòng trị: vệ sinh vườn sạch sẽ, cắt tỉa lá già và lá bệnh đem đốt, thoát nước tốt cho vườn chuối trong mùa mưa. Phun các **thuốc gốc đồng** hay **Benomyl, Mancozeb, Zineb, Kocide, Tilt, Score, Anvil,...** từ 2-4 lần trong mùa mưa.

b. Bệnh héo rũ Panama (Fusarium oxysporumf): cây bị nhiễm bệnh này thường có hiện tượng vàng từ lá già lên các lá non. Triệu chứng vàng phát triển từ bìa lá và lan vào hướng gân lá. Lá bị bệnh thường héo, cuống gãy và lá treo trên thân già, đôi khi cuống lá cũng bị gãy ở phần giữa phiến lá. Trên các lá già bị héo khô quanh thân già, chỉ còn một số lá đọt xanh và mọc thẳng, các lá đọt này có màu xanh nhạt hơi vàng hoặc bị méo mó, nhăn nheo, cuối cùng khô héo. Cây bị bệnh chết nhưng thân không ngã đổ, các bẹ ngoài bị nứt dọc, các chồi con vẫn phát triển xung quanh nhưng sau đó cũng bị héo rụi. Cắt ngang thân già sẽ thấy các bó mạch có màu nâu vàng, cắt ngang thân thật (củ chuối) thấy các mạch có màu đỏ nâu và bốc mùi hôi. Nấm bệnh lưu tồn trong đất và các cây bệnh. Nấm có thể sống hoại sinh trong củ chuối và các bộ phận khác một thời gian dài, lây lan chủ yếu theo cây chuối con và đất có mang mầm bệnh. Nấm bệnh xâm nhập chủ yếu qua chóp rễ hoặc vết thương ở rễ. Sau khi xâm nhập, nấm sẽ phát triển trong mạch mọc làm cho cây bị vàng héo.

Biện pháp phòng trị: thường xuyên kiểm tra vườn và vệ sinh vườn sạch sẽ, cắt bỏ những lá bệnh đem đốt, thoát nước tốt. Phun các **thuốc gốc đồng** hay **Benomyl, Mancozeb, Zineb, Kocide, Tilt, Score, Anvil,...** 2-4 tuần 1 lần vào mùa mưa.

- Nên chọn đất có độ pH hơi kiềm để trồng chuối.

- Không dùng chuối con ở các vườn bị bệnh làm giống, gọt sạch rễ và đất ở gốc trước khi trồng.

- Nên bón vôi vào các hố trồng, có thể nhúng gốc chuối con vào dung dịch **Bordeaux** hay các thuốc gốc đồng như: **Funguran, COC 85, Kocide,...**

- Khi phát hiện cây bệnh nên đào bỏ các gốc bệnh và rải vôi khử đất.

- Nếu vườn chuyên canh chuối bị bệnh nặng nên ngưng canh tác, cho ngập nước từ 2-3 tháng để diệt mầm bệnh.

- Tưới thuốc vào đất ở các vườn chuối con bằng các thuốc như **Benomyl, Mancozeb, Zineb, Kocide, Tilt, Score, Anvil,...**

3. Nhóm bệnh trên quả chuối: gồm bệnh đốm đen (*Fruit Freckle*) và bệnh chấm đen (*Deigh toniella speckle*), bệnh rỉ nước ở quả chuối.

Bệnh đốm đen và bệnh chấm đen thường xảy ra cùng lúc trên cùng một buồng chuối. Bệnh lây nhiễm từ lá mang bệnh truyền qua buồng chuối. Vào mùa mưa, khi ẩm độ không khí cao bệnh phát triển mạnh.

Những đốm đen trên quả chuối (*thường gọi là đốm trứng cuốc*) là do nấm bệnh gây ra, không ảnh hưởng tới chất lượng nhưng làm mất vẻ thẩm mỹ của quả chuối nên không xuất khẩu được.

4. Sùng đục củ và thân chuối hay sâu vòi voi thân củ (Cosmopolites sordidus): là loại sâu nguy hiểm gây hại cho vườn chuối. Biểu hiện trên thân cây chuối có nhiều lỗ nhỏ xì mù. Sâu đục thân chuối làm trái không phát triển, nếu vào sâu trong lõi chuối sẽ làm gãy đổ buồng chuối,... Sử dụng **Furadan** hay **Basudin** rải trên gốc chuối, hoặc dùng bả mồi là những khúc thân chuối bỏ đôi úp quanh gốc để bắt thành trùng, kết hợp phun xịt thuốc.

5. Rệp muội hay rầy mềm (Pentalonia nigronervosa): có kích thước rất nhỏ, dài khoảng trên 1 mm, màu nâu đen, có cánh hoặc không có cánh. Rệp thường sống tập trung trong các bẹ lá già gần mặt đất, khi mật độ cao rệp bám cả trên ngọn chuối và cây chuối con, chích hút nhựa làm ảnh hưởng đến sinh trưởng của cây và truyền bệnh virus. Chất bài tiết của rệp là môi trường cho nấm bồ hóng phát triển làm đen lá và buồng chuối. Vòng đời rệp rất ngắn, trung bình 10-13 ngày nên khi gặp điều kiện thuận lợi rệp phát triển số lượng khá nhanh. Trong vườn chuối bị bệnh sẽ phát hiện thấy có rệp.

Đây là một trong những tác nhân chính làm lây lan bệnh chùn đọt chuối và bệnh khảm lá chuối.

6. Bù lạch (Chysannopectera thripidae): Thành trùng rất nhỏ, có màu nâu hay đen thường tập trung ở các lá bắc để chích hút trái non, làm trái có những chấm màu nâu đen.

7. Sâu cuốn lá (Erionata thorax): Xịt thuốc hoặc ngắt bỏ các lá bị cuốn và giết sâu.

8. Bọ giáp (Basilepta robusta): Bọ hình bầu dục dài khoảng 8-10 mm có cánh màu nâu sẫm hoặc xanh đen óng ánh. Bọ trưởng thành ban ngày thường giả chết, tập trung ở các ngọn chuối ăn lá non, quả chuối mới trở tạo thành các vết xước ở quả, khi quả lớn thành sẹo, hay những vết ghẻ làm giảm giá trị khi bán.

9. Phòng trị tuyến trùng hại rễ: loại bỏ cây bệnh ra khỏi vườn, rải **Basudin** hay **Furadan, Mocap,...** vừa phòng trị sâu vòi voi và tuyến trùng. Phải khử đất và xử lý chuối giống trước khi trồng.

10. Quản lý cỏ dại và vệ sinh vườn chuối

Trong năm đầu tiên trồng chuối, nông dân có thể tận dụng đất để trồng những cây họ đậu khác để hạn chế cỏ dại. Không nên trồng những cây họ bầu bí, cà, ớt.

11. Thu hoạch và bảo quản

Từ khi trồng đến trở buồng chuối khoảng 7-10 tháng, từ khi trở buồng đến thu hoạch khoảng 110-130 ngày tùy theo thời vụ và nhu cầu thị trường. Thường độ chín của quả được xác định qua màu sắc vỏ, độ no đầy và góc cạnh của trái. Lúc thu quày chuối cần tránh làm cho trái bị trầy xước, dùng bao gai mềm bọc buồng chuối lại để tránh trầy xước khi vận chuyển.

KS. Phạm Thanh Sơn – Trung tâm Khuyến nông tỉnh Lâm Đồng

Địa chỉ cung cấp cây giống chuối Laba nuôi cấy mô:

Trung tâm Ứng dụng Khoa học và Công nghệ Lâm Đồng

Số 35 - Trần Hưng Đạo - Đà Lạt - ĐT: 063.3833155

Viện Sinh học Tây Nguyên

Số 116 - Xô Viết Nghệ Tĩnh - Phường 7 - Đà Lạt - ĐT: 063.3822078

Công ty TNHH xuất khẩu hoa lan Thanh Quang

Số 26/6 - Tô Hiến Thành - Phường 3 - Đà Lạt - ĐT: 063.3821900

Công ty TNHH Laba Đà Lạt (chuyên cung cấp cây giống chuối Laba; chuyển giao kỹ thuật sản xuất, bảo quản sau thu hoạch; thu mua, chế biến, cung cấp sản phẩm và xuất khẩu)

Lô A8 - Lý Nam Đế - Phường 8 - Đà Lạt (Trang trại: Xã Phú Sơn - huyện Lâm Hà; Xã Tu Tra - huyện Đơn Dương) -

Website: <http://www.chuolaba.com>